

Osmanlı Mirası Araştırmaları Dergisi (OMAD), Cilt 4, Sayı 10, Kasım 2017, ss. 145-151.
Journal of Ottoman Legacy Studies (JOLS), Volume 4, Issue 10, November 2017, pp. 145-151.
ISSN 2148-5704
DOI Number: 10.17822/omad.2017.75
Geliş Tarihi/Received: 08.11.2017 Kabul Tarihi/Accepted: 21.11.2017

MAKEDONYA'DAKİ BOŞNAKLARIN EN ESKİ ANITI: KRAL KIZI TÜRBESİ

Most Prominent Cultural Landmarks Of the Bosnians in Macedonia: The Mausoleum Of Bosnian Princess Katarina

Redžep ŠKRİJELJ*

Özet: Makedonya Boşnaklarının en önemli iki kültür anıtlarından biri Üsküp'ün Gazi Baba Mahallesi'nde yer alan Kral Kızı Türbesi'dir. Prenses, Bosna Kralı Styepan Tomaş Ostoyiç-Kotromaniç ve eşi, Styepan Vukçiç Kosaça'nın kızı olan Kraliçe Katarina'nın çocuğudur. Bosna'nın fethinde (1463) Osmanlı ordusu tarafından esir alınarak İstanbul'a erkek kardeşi Sigismund ile birlikte götürülen Prenses Katarina yolculuk esnasında hastalanıp Üsküp'te vefat etmiştir. Osmanlı iktidarı altında bulunan bu şehirde, Prenses'in defnedildiği mekânda Fatih Sultan Mehmed'in emri üzerinde Üsküp paşası İsa Bey tarafından soylu bir Müslüman kadına yakışır bir tarzda Kral Kızı Türbesi inşa edilmiştir. Türbe'nin üzerinde yaşımı belirleyecek herhangi bir yazı olmamasına rağmen Türbe'nin XV. yüzyılın sonunda ya da XVI. yüzyılın başında inşa edilmiş olduğu kesinleştirilebilir. Bilim adamları ve Üsküp'ün yerel nüfusu, Türbe'nin şehrin farklı yerlerinde birkaç mezarı olduğu varsayılan kutsal bir kişiye ait olmasından şüphelenmektedir. Kral Kızı (Prenses Katarina) Türbesi, Doğu-İslam ve Osmanlı-Boşnak dinî kültürünün, bununla birlikte Balkanlar'daki Makedon kültür bütünlüğünün en eski yapılarından biridir.

Anahtar Kelimeler: Boşnaklar, Katarina, Kral Kızı Türbesi, Üsküp, Makedonya

Abstract: The Kral Kızı Mausoleum in the Skopje neighbourhood of Gazi Baba represents one of the most significant cultural landmarks of Bosnians in Macedonia. She was the child of the Bosnian king Styepan Tomaş Ostojić-Kotromanić and Queen Katarina who was the daughter of Styepan Vukčić Kosača. Alongside with her brother Sigismund she fell captive during the Ottoman Conquest of Bosnia (1463) and was transferred to Istanbul, but fell sick and died during the trip. Fatih Sultan Mehmed ordered a construction of a Mausoleum on the place of her grave in Skopje. Researchers believe that the location of the mausoleum and its perception by the local population as a sacral object leads to the assumption that the resting place can be located at different places in the city. The abovementioned monument represents the Oriental-Islamic and Ottoman-Bosnian religious culture, as it is one of the oldest objects of the entire culture of the Macedonians in the Balkans.

Key Words: Bosnians, Katarina, Kral Kızı Mausoleum, Skopje, Macedonia

Giriş

Bosna kralı Styepan Tomaş Ostoyiç-Kotromaniç ve eşi, Hersek Styepan Vukçiç Kosaça'nın kızı Katarina'nın çocuğunun mezarı Üsküp'te, Tütünsüz Camii'nin yanındaki Uryan Baba tepesinin yakınlarında bulunan, Üsküp'ten hacca gidenlerin uğurlandığı, eski Hacılar Yolu'nun yanında, bugünkü Gazi Baba Mahallesi'nin yakınlarında yer almaktadır.¹ Büyük

* (Prof. Dr.), Novi Pazar Devlet Üniversitesi, Novi Pazar/Sırbistan, e-mail: rekasancak@gmail.com, ORCID: orcid.org/0000-0002-0569-3251

¹ Bosna'nın Fatih Sultan Mehmet tarafından fethinden (1463) sonra Bosna kralı Styepan Tomaş tutuklanıp öldürülmüş, eşi Kraliçe Katarina ise çocukları Katarina (3 yaşında) ve oğlu Jigmund ya da Sigismund'u (7 yaşında) bırakıp Roma'ya kaçmıştır. Çocuklar daha sonra Sultan'ın sarayına götürülüp Müslüman olmuştur. Katarina, Boşnak tarihçisi Muvekkit'e göre Üsküp-Boşnak paşası İsa Bey'e (1443/4-1469) götürülüp hayatının sonuna kadar Üsküp'te yaşamıştır. Büyük ihtimalde hayatı boyunca bekâr kalıp annesinin ölümünden (1478) kısa zaman sonra vefat etmiştir. Bunu kanıtlayan Türbe'nin adı: *Kral Kızı* veya *Prenses*. Katarina son Bosna kralı Styepan Tomaşeviç'in kız kardeşi imiş. Tarihçi Glişa Elezoviç'e göre, Üsküp ve Kalkandelen'de, Osmanlı hâkimiyetinin

mezarlığın merkezinde, Endülüs tarzı dört takla bağlanmış sert malzeme ve kesme taşından dört sütundan inşa edilmiş eski Osmanlı mimarisi eseri olan bir türbe bulunmaktaymış. Kubbesi tuğladan ve taştan inşa edilip balık pulu şeklinde kiremitlerle örtülmüştür. Deprem öncesi fotoğraflara göre takları demirle bağlanmıştır. Demir parçaları 15. ve 16. yüzyılı Osmanlı mimarisinin bir özelliğidir. Anıtın adı, inşa edilişinden beri Kral Kızı Türbesi'dir.

Belgrad'da yayımlanan Politika gazetesinde 30.1.1939 tarihinde "Sırp, Rus prensesi veya Paşa Kızı'nın Anıt Kabri" başlığıyla bir metinde türbe içinde kimin gömülmüş olduğu açıklanmaya çalışılmıştır. Metnin anonim yazarı bunun hakkında başarısız tahminlerde bulunmuştur. Kemal Osman Kumbaracı'nın ve vakıf mülkü eski mütevellisi olan İshak ve oğlu İsa Bey'e göre iki ihtimal olabilir:

Resim 1. Türbe'nin 1963 yılındaki depremde yıkılmadan önceki hâli

1. Bu yerde bilinmeyen, Osmanlı fethi öncesi Üsküp hükümdarının kızının gömülmüş olma ihtimali,

2. Burada Burmalı Camii'ni inşa eden Kraloğlu/Kralzade Mehmed'in kızının gömülmüş olma ihtimali.²

Prenses Katarina'nın Kökeni

Her iki yaklaşım hakkındaki kanıtlar yetersizdir. En güvenilir tarihsel veriler Bosna Kraliçesi Katarina'nın, kendi ölümünden beş gün önce, 20 Ekim 1478 tarihinde yazdığı vasiyetnamesinde bulunmaktadır. Bundan sekiz yıl önce 23 Temmuz 1470'te, Roma'da yazmış olduğu mektupta, esir alınan çocukları, Bosna'nın son Kralı'nın erkek ve kız kardeşi hakkında yazmıştır. Jigmund ya da Sigismund 14, Katarina ise 10 yaşındaymış.³ Anneleri Katarina ise

sonuna kadar (1913) İshakoviç hanedanı vakıf mütevellileri arasında bazıları Kuturmani ailesinden geldiğini söylemiştir. Bu ise Boşnak Kral ailesi Kotormaniç ailesine benzeyen bir soyadıdır. (Gliša Elezoviç, *Kral Kızı*, Bratstvo XXX, Beograd 1939, 48-64.)

² Türbe 1963 yılında deprem sonucu olarak yıkılmıştır.

³ On dört yaşındaki Sigismund ve on yaşındaki Katarina 1474 ve 1478 arasında Türkiye'ye götürülüp Müslüman yapılmıştır. Sigismund'un Müslüman adı İshak Bey Kraloğlu imiş. Kendisi asker olarak yüksek makamlara ulaşmış 1493'ten sonra ölmüştür. Katarina ise evlenmeyip vefat etmiştir. Uryan Baba civarında, meşhur Gazi Baba semtinin güneybatısında bulunan mezarının adı Kral Kızı Türbesi'dir.

Bosna kralı Styepan Tomaş Ostoyiç'in çocukları olan Sigismund'u 1456 yılında, Katarina'yı ise 1460 yılında dünyaya getirmiş.⁴ Daha sonra ikisinin Fatih Sultan Mehmed'in sarayına getirilmesi emredilmiştir. Onların nasıl eğitim gördüğü ve büyüdükleri hakkında yeterli bilgi bulunmamaktadır. Bazı kanıtlara göre Katarina, 1474 yılından sonra İslamiyeti kabul eden çocukları için ilgileniyormuş. İslamiyeti dayılarının İstanbul'a geliştinden sonra kendi iradeleriyle kabul etmişlerdir. XVI. yüzyıl Venedik tarihçisi Donaldo Dalezze, *Historia Turcescha* (133/134) adlı kitabında Sigismund'un 1473 yılında Osmanlı sarayında görev yaptığını anlatmıştır. Bundan sonraki dönem hakkında bilgi yoktur. 1478 yılında annesi onu vasiyetnamesinde andığında, Sigimund herhâlde çoktan İshak Kraloğlu adını alarak Müslüman olmuş ve Anadolu'nun Karasu bölgesinde Sancakbeyi görevini yapmıştır. Kardeşinden erken yaşta ayrıldığı düşünülen Katarina hakkında elimizde az bilgi vardır. Boşnak tarihçisi Muvekkit, Fatih Sultan Mehmet'in Bosna'yı işgali döneminde Katarina tarafından tahrik edildiğini, 1461 (Hicri 825) yılında üvey oğlu Styepan ve eşini öldüren kayını Radivo'yu Sultan'a ihbar ettiğini, bundan sonra ise Styepan Tomaşeviç'in haraç ödemek zorunda kaldığı hâlde babası bunu reddettiği için işgale uğradıklarını yazıyor.

Babalarının tacını geri almak istemeyen çocuklar yaşam korkusu içindeyken Bosna Kraliçesi, elinden alınan krallık hakkını ve çocuklarını Roma üzerinden daha kolay bir şekilde geriye alacağı umudu içinde yaşamıştır. O zamanlarda Roma'da Papa'nın politikasını izleyen bir Boşnak göçmen grubu yoğunlaşmış Kraliçe'yi Bosna ve Hersek'in Hum bölgesine askerî, politik anlamda baskı kurmak için bir etken olarak kullanmaya çalışmıştır. Üvey oğlunun tahtını geriye alacağı umuduyla, rahibi tarafından ikna edilip Krallığını geri almak ve iktidarı kendi çocuklarına kazandırmak amacıyla 1463 yılında Dubrovnik üzerinden Roma'ya doğru yola çıkmıştır.⁵

20 Ekim 1478'de yazdığı vasiyetnamede, Bosna özgürlüğüne kavuştuğu zaman çocukları Hıristiyanlığa dönmezse, Bosna Krallığı'nı Roma Kilisesi iktidarına emanet edeceğini vaat etmiştir. Kendi çocuklarına, Prenses Sigismund ve Prenses Katarina'ya gümüş hançer, iki adet tas ve iki adet testi emanet etmiştir. Kutsal güçleri ise Yaytse'deki Aya Katarina Fransisken kilisesine bırakıp geriye kalan her şeyin saraydaki uşaklara dağıtılmasını istemiştir. Vasiyetnamesini bitirdikten beş gün sonra öldüğü için durum garip bir boyut kazanmıştır.⁶

Eski Osmanlı kaynaklarındaki çeşitli yazıların aksine, Binbaşı İshak ve oğlu İsa Bey'in, Bosna'nın fethinden dönerken aldıkları birçok esir arasında Tomaş'ın çocukları Sigismund ve Katarina'nın olduğu belirtilmiştir.⁷ Bundan sonra ise Bosna'nın Binbaşı Mehmet Bey Minetoviç'e emanet edildiği düşünülüyor. Katarina'nın, bu bölgeyi 1443/4'ten 1469'a kadar

⁴ Bosna Kralı Styepan Tomaş'ın eşi, Styepan'ın kızı Katarina, Bobovats'ta yaşamıştır. Katolik dinini kabul etmesi için Kral üzerinde büyük siyasi baskılar yapılmıştır. Rahipler, sarayda 'Kutsal Roma Kilisesi' Katolik dininin vaaz edilmesini gözetlemek görevini üstlenmiştir. Rahiplerin gözleri önünde Katolik dini sürdürülmüştür, fakat gizli şekilde Bogomil dininin vaaz edilmesi devam etmiştir. Gizli Bogomillik adını taşıyan Bosna'daki bu önemli dini aşama, Boşnak bilim adamları tarafından yeterince araştırılmamıştır. Rahipler onun Katolik dine karşı davranışını açık bir şekilde eleştirmeye başlamıştır. Kraliçe Katarina o dönemde üvey oğluyla kavga ettiği için aldığı siyasi destek ve kişisel güvenliği babası tarafından sağlanmıştır. Eşi ile Fatih Sultan Mehmet arasında kan kardeşliğinin önceden kurulduğu için, Sultan Katolik Kilisesinin gizli planlarını öngörerek Bosna'yı 1463 yılında kendi iktidarı altına almaya karar vermiştir.

⁵ Roma'da umutla yaşamasına rağmen, Katolik diplomasisi tarafından aldatıldığının farkında olmamıştır. Kızı Katarina'nın İstanbul yolunda öldüğü hakkındaki kanıtlanmamış haberi alan Kraliçe'nin sağlığı kötüleşmiş, çocuklarından ve ülkesinden ayrılmış, en büyük desteği olan babasını da kaybedince planlarını gerçekleştireceği hakkındaki umudu da tükenmiştir.

⁶ Bosna Kraliçesi Katarina, Roma'daki Aya Mariya Araçeli Kilisesi'ne gömülmüştür. Vasiyetnamesinin içeriğinden ve doğrulundan emin olmak zordur. Vasiyetnameyi yazdıktan sonra zehirlenmiş olması ya da ölmeden önce yazdırmış olması gibi ihtimaller vardır. Bilim adamlarının büyük bölümü, Katolik Kilisesi'nin Bosna'daki siyasi durumun değişmesi şartıyla kendi isteğiyle bir kral atayabilmek için uygun durumu hazırlamış olduğunu inanmaktadır. Kilise, Bosna'ya kendine uygun bir hükümdar atamakla oradaki nüfusu 'ana Kilise'ye' geri çevireceğini düşünmüştür.

⁷ İshak, Bosna'nın fethinden önce vefat ettiği için bu varsayım büyük ihtimalle yanlıştır.

yöneten İsa Bey tarafından evlat edinildiği kesindir.⁸ Annesi on sekiz yaşında vefat eden genç Prenses'in Bosnalı hizmetçi ve yöneticileri onu evlendirememişlerdir. Türbe'ye yazılmış olan adı, Katarina'nın bekâr olarak öldüğünü belirlemektedir. Yoksa İshakbegoviç ailesinin evinde vefat etmiş ve İsa Bey Camii'nin bahçesine gömülmüş olacaktı.

Hersek Styepan'ın kökenini ve neslini bilmek önemlidir. Kendi bastonunu Fatih Sultan Mehmet'e teslim edince, Bosna Bogomillerin Did'i dinsel ve siyasi iktidarı sembolik bir anlamda teslim edilmiştir.⁹

Katarina'nın mezar taşı üzerinde armalar ve doğal büyüklükte yüzünün rölyefi yer almaktadır. Latin dilinde "Reginae Bosnensi" (Bosna kraliçesi) yontması bulunmaktadır:

*"Aya Sava Hersek'i Styepan'ın kız kardeşi, Yelena ve Hersek Styepan'ın kızı,
Bosna kralı Tomaş'ın eşi Bosna kraliçesi Katarina'nın ruhuna...
54 yıl yaşadı, Tanrı'nın 1478 yılının 25 Ekim gününde, Roma'da öldü,
Anıt kendi isteğiyle inşa edilmiştir."*¹⁰

Yazı dikkatlice okunduğunda mezar taşında büyük yanlışlıklar fark edilebilmektedir. "Aya Sava Hersek'i Styepan'ın kız kardeşi" iddiasını tekrar gözden geçirdiğimizde Hersek'in en genç oğlunun bu unvanı hiçbir zaman taşımadığını sonucuna ulaşabiliriz ki 1478 yılında kendisi artık Ahmet Bey Hertsegoviç olarak tanınmıştır. Kraliçe Katarina ise İstanbul'daki kardeşinin durumunu bildiği için mezar taşına iki kardeşinin adlarını yazdırması daha makuldür.

Vatikan'ın Bosna karşıtı politikasının yaratıcıları, yani Papa yönetimi altında yeniden kurulmuş Bosna Krallığı'nı düşleyenler, Katarina'nın kendi çocuklarıyla (Prenses Katarina ve Prens Sigismund) ve kardeşiyle (Ahmet Bey) ilişki kurması hâlinde Osmanlı üst yönetimi ile istenmeyen bir kavgaya girmek zorunda kalacakları için bu bağlantının kurulmasından korkmuşlardır.¹¹

Engizisyon tarafından zehirlenmiş olması ihtimali de gözardı edilmemelidir. Fakat Papa iktidarı bu durumu önceden andığımız vasiyetnameyle yatıştırmayı başarmıştır. Prenses Katarina'nın annesi Kraliçe Katarina, vasiyetnameyi yazdıktan beş gün sonra öldüğü için bu yazının gerçekliği şüphelidir ve ölümü hakkında sadece ihtimaller verilebilir. Çocuklarının akıbeti hakkında bir senaryo daha vardır: Sigismund ve Katarina, yani Bosna Prensi ve Prensesi, heyetle birlikte Bosna'dan İstanbul'a yola çıkmıştır. Yolculuklarının güvenliğini meşhur Üsküplü ve Bosnalı serdar İsa Bey İshakoviç (1443/4-1469) üstlenmiştir. Fakat, Prenses yolculuk esnasında hastalanmıştır. Üsküp'te onu tedavi etmeye çalışmışlar fakat kısa zaman içinde vefat ettikten sonra kardeşi Sigismund İstanbul yolculuğuna devam etmiştir.

Prenses'in ölüm haberini alınca Fatih Sultan Mehmet, İsa Bey'e Prenses'in onuruna türbe inşa etmesini emretmiş ki bu emir, bir kraliçenin kızına yakışır bir tarzda yerine getirilmiştir. Sigismund ve Katarina'nın daha Bosna'dayken İslamiyeti kabul ettikleri düşünüldüğü için kendileri İstanbul'a köleler gibi değil, özgür insanlar olarak sehayat ettikleri anlaşılmaktadır. Fatih Sultan Mehmed'in bu Müslüman, soylu kadının onuruna türbe adaması kararında en büyük etken Katarina'nın İslam dinine girmiş olmasıdır. Adlarını değiştirmeleri, İslamiyeti kabul etmeleri için bir koşul olmamıştır.

⁸ İsa Bey, Üsküp-Bosna serdarı, İshak Bey'in oğlu ve Paşa Yiğit Bey'in torunudur. Kendisi Yeni Pazar, Saraybosna ve Şabats şehirlerinin kurucusudur.

⁹ Did, Bosna Kilisesinin başında olan kişinin unvanıdır.

¹⁰ I. Kokot, *Hrvatsko narodno hodočašće u Rim u godini vjere*, Zagreb, 1967, 24.

¹¹ Ölüm haberinin Bosna'ya ne zaman ulaştığını bilemediğimizden ötürü takılan siyah şalların yas işareti olmadığını varsayabiliriz. Bu durumda şalın renginin iklim etkenleri tarafından belirlenmiş olması daha inandırıcıdır. "Roma'da, kendini tahammüllü, ruh temizliği, dindarlığı ve alçak gönüllüğüyle temayüz eden ve dul olan Bosna Kraliçesi Katarina'nın hatırasına" Vatikan'daki Sikstin Şapeli'nde bulunan Roselli'nin *Dağdaki Nutuk* adlı eserinde Papa IV Sikst, saray hizmetçileri ve oğluyla birlikte yer almaktadır. I. Kokot, *Hrvatsko narodno hodočašće u Rim...* 24.)

Üsküp ve Üsküp yakınlarından Müslümanlar Türbe'yi sıklıkla ziyaret edip orada mum yakmıştır. Uzun zaman boyunca türbe, Sersem Ali Baba Tekkesi dervişleri tarafından bakımlı hâlde tutulmuştur. Dervişlerin anlattıklarına göre, Prenses'in anavatanı, Bosna'da Sarı Saltık Dede'nin "Yedi Tabutları"ndan biriymiş. Prenses'in kardeşi, Prens Sigismund, Karahisar ve İstanbul'da eğitim görüp bey unvanı almıştır. Tarihsel kaynaklarda Kraloğlu İshak Bey olarak tanınmakta ve uzun zaman boyunca Karasu bölgesinin Sancakbeyi olduğu bilinmektedir. Farsus Savaşı'nda (1488) Mısırlıların eline esir düşmüştür. 1490 yılından sonra tarihsel kaynaklarda adı geçmediği için o zamanlarda artık ölmüş olduğu varsayılmaktadır. Yunanistan'ın Serez şehrindeki Halveti tekkesinde gömülmüş olduğu iddiası kanıtlanmamıştır.

Son Araştırmalar ve Sonuç

Tarihsel kaynaklar, Kral Kızı Türbesi'nin ne zaman yapılmış olduğunu cevaplamak için yetersizdir. Türbe'nin ve kalıntıların üzerinde yaşını belirleyecek herhangi bir yazı olmamakla birlikte türbenin XV. yüzyılın sonunda ya da XVI. yüzyılın başında inşa edilmiş olduğu kesinleştirilebilir. Bilim adamları ve yerel nüfus, Türbe'nin şehrin farklı yerlerinde birkaç mezarı olan kutsal bir kişiye ait olduğundan şüphelenmektedir.¹²

Bazı eserler, özellikle Vera Corceviç'in yazdığı "Kral Kızı mezarı", yanlışlıklarından ötürü, Balkanlar'daki Erken Osmanlı dinî mimarinin bu önemli kültür ve dinî yapısı hakkındaki soruların çözümlemesinde rol oynayamamaktadır.¹³ Türbenin tarihsel geçmişi araştırmak için ilgi gösteren ve ilk araştırmaları başlatan, o zamanlarda Üsküp'teki 'Kral I. Aleksandar' medresesi öğrencisi Smail Softiç'tir.¹⁴

Korkunç depremde yıkılmadan önce türbe, uyumlu mimari çözümü, boyutları ve güzel görüntüsüyle birlikte, bulunduğu yere ve ortama özellik sağlamıştır. Kral Kızı Türbesi, yapısına göre taş bloklardan, kare olarak şekillendirilmiş ve temeli olan açık türbe tipine girmektedir. Kalp şeklindeki kavisleri, uçları tuğlalarla örülmüş sütunlara dayanmaktadır. Türbenin dört taraflı kubbesi kiremitle kaplanmıştır. "Sütunların temelleri, ana bölümleri ve uç çelenklerinde belli profilyasyonlar mevcuttur."¹⁵

Prenses'in türbesi 2014 yılında Makedonya ve Bosna-Hersek hükümetleri tarafından yenilenmiştir. Ziyaretçilerden bazıları türbenin zemininde, kendi ya da yakınlarının ruhu onuruna mumlar yakmaktadır. Bu mekânın kutsal olduğu düşüncesi halk arasında yaygındır. Günümüzde, "Prenses Türbesi", "Kral Kızı Türbesi" veya "Bosna Prensesi Katarina'nın Türbesi", Doğu-İslam, yani Osmanlı-Boşnak kutsal mimarisinin, bununla birlikte Balkanlar'daki Makedon kültürünün temsilcisidir.

¹² Miljenko S. Filipović, *Kralj K'zi*; Jugoslovenski istorijski časopis, god. V, sv. 1-2, Ljubljana – Zagreb – Beograd, 1939, 215-217.

¹³ Vera Đorđević, *Grob "Kraljeve Kćeri" u Skoplju (Kralj K'zi)*; Južni Pregled, br. 11-12, Skoplje, novembar-decembar 1934, 453-457.

¹⁴ S. Softiç, *Muslimanske Starine u Skoplju*; Skopski Glasnik, br. 294, Skoplje 1934.

¹⁵ Krum Tomovski, *Pregled na poznačajnite turbinja vo Makedonija*; Zbornik na tehničkiot fakultet 1957/58, Skopje 1957/58, 95/111; aynı şekilde: L. Bogojević, *Les turbés de Skopje*; Estratto dagli alti sel secondo congresso internazionale di arti turca, Pls. XI-XIV, Napoli 1965, 31-39.

Resim 2. Kral Kızı Türbesi'nin günümüzdeki görünüşü

Kaynakça

- Ahmed Kulender, *Boşnakça-Türkçe Cep Lugatı*, Manastır Vilayeti Matbaası, Manastır 1912.
- Antun Šimčik, *Turbe bosanske kraljevine u Skoplju*, Novi Behar – List za pouku i zabavu, XII (1938-1939), Sarajevo, 1939.
- Đuro Tošić, *Bosanska Kraljica Katarina (1425-1478)*, Zbornik za istoriju Bosne i Hercegovine, 2, Beograd, 1997, 73-112.
- E. Jahić (Hadžijahić Muhamed), *Islamizirana djeca bosanske kraljice Katarine*, Nova et vetera – Revija za filozofsko-teološke i srodne discipline, god. XXIX, sv. 1, Sarajevo, 1979.
- Gliša Elezović, *Kralj K'zi – Grob kćeri bosanskog kralja Stefana Tomaša Ostojića Kotromanovića i žene mu kraljice Katarine, kćeri hercega Stepana Vukčića-Kosače u Skoplju*“ Bratstvo XXX, Beograd 1939.
- İ. Kokot, *Hrvatsko narodno hodočašće u Rim u godini vjere*, Zagreb, 1967, 24.
- Krum Tomovski, *Pregled na poznačajnite turbinja vo Makedonija: Zbornik na tehničkiot fakultet 1957/58, Skopje 1957/58, 95/111.*
- Lidija Bogojević, *Les turbés de Skopje*; u: Estratto dagli alti sel secondo congresso internazionale di arti turca, Pls. XI-XIV, Napoli 1965.
- Miljenko S. Filipović, *Kralj K'zi*; Jugoslovenski istorijski časopis, god. V, sv. 1-2, Ljubljana – Zagreb - Beograd, 1939.
- Mustafa Ćeman, *Bosanska princeza Katarina, kćerka posljednje naše kraljice Katarine, umrla je kao muslimanka i u Skoplju joj je podignuto turbe*, Ljiljan, VI/264, Sarajevo, 1997.

- Redžep Škrijelj, *Muhadžirskata Kriza i Naseluvanjeta na Bošnjacite vo Makedonija* (1875-1901), Bigoss, Skopje 2006.
- Recep Şkriyel, *Kral Kızı Türbesi – Makedonya'daki Boşnakların en eski anıtı*; 18 Uluslararası Hıdırellez Bahar Şenlikleri festivali (Zbornik radova), Valandova 2009.
- Sidki Salih Hadžihuseinović, *Historija Bosne – Tarih-i Bosna*, El Kalem, Sarajevo 1999.
- Smail Softić, *Muslimanske starine u Skoplju*; Skopski glasnik br. 294, Skoplje 1934.
- Vera Đorđević., *Grob "Kraljeve Kćeri" u Skoplju* (Kralj K'zi); Južni Pregled, br. 11-12, Skoplje, novembar-decembar 1934.